

De voorstellen vervat in het wetsontwerp "Wet gebrûk Fryske taal" verdienen lof. Ze behelzen een verdere wettelijke verankering van het Fries naast het Nederlands. Het verheugt mij dat de Bestuursafpraak Friese taal en cultuur een wettelijke verankering krijgt en dat zulks ook geldt het Konsultatief Orgaan. Daarmee krijgt het onderschrijven van de bepalingen inzake het Fries in het Europees handvest voor regionale en minderheidstalen een concrete vertaling. Het wetsvoorstel concentreert zich verder op het bestuurlijk verkeer en het rechtsverkeer.

Er is de laatste jaren al gewerkt volgens het stramien van het Handvest en de daarop gebaseerde Bestuursafpraak. Het gevaar is dat de wet zaken voor het nu vastlegt en vervolgens uitgaat van de status quo. Het handvest spreekt over stimuleren en bevorderen, een dynamisch concept. Daarom lijkt het me zinnig om de wet een open karakter te geven, die het mogelijk maakt om de onderschreven bepalingen van het handvest actief in te vullen.

Artikel 2 spreekt over

'periodiek'; het is niet duidelijk wat dat inhoudt. De wet zou de status van een kaderwet moeten krijgen. Analoog aan de consultatie van de Raad van Europa zouden de ontwikkelingen in kaart kunnen worden gebracht tegen de achtergrond van de bepalingen van het Europees handvest.

Het Handvest zegt e.e.a. over de media. Zo herinner ik mij een discussie over de status van Omrop Fryslân. Is dat een regionale zender, of is het de publieke zender in het kader van het Handvest? Het ministerie heeft in mijn periode als gedeputeerde haar verantwoordelijk (zeer beperkt) genomen met incidentele bijdragen. Maar enige vergelijking met de positie van de media in Wales maakt duidelijk dat Nederland niet kan volstaan met Omrop Fryslân als regionale zender.

Uiteraard moet de overgang van bestaande regelgeving naar de nieuwe wet soepel geregeld worden. Zorgvuldigheid is daarbij nodig. De invoering van de bepalingen van de Algemene Wet Bestuursrecht heeft nogal wat voeten in de aarde gehad en het zou de provincie, gemeenten en het wetterskip Fryslân onnodige drukte opleveren als er een juridisch gat zou vallen. De bepalingen over het mondeling gebruik van het Fries in raden en staten mogen ten opzichte van de huidige situatie geen teruggang betekenen en het huidige voorstel is daar niet genoeg helder over.

Implementatie van de bepalingen van het Europees handvest vergt geld. Vroeger bestond er doeluitkeringen, maar die zijn opgenomen in het Provinciefonds. Hoe het moet, weet ik niet, maar duidelijk is dat hier heldere afspraken over en weer moeten worden gemaakt. Speciaal aandacht vraag ik voor de rijksinstellingen in Fryslân. Nu de politie in Fryslân onderdeel wordt van een nationale politiek, is het eens te meer noodzakelijk dat ook in het politieapparaat de status van het Fries wordt geregeld.

Er is én wettelijk, én feitelijk, in de afgelopen twintig jaar veel gebeurd op het terrein van de versterking van het Fries. Het aantal jonge ouders die Fries met hun kinderen spreekt, neemt toe na het diepe dal van de jaren zeventig en tachtig. Het Fries heeft de status verworven van 'gewoon', ook in het publieke domein. Overheden dienen zich daarop in te stellen, en dat dient door te werken in hun personeelsbeleid. Beheersing van het Fries wordt in toenemende mate een plus, gefaciliteerd door onderwijs waarin het Fries - naast het Nederlands en het Engels - een plaats krijgt die recht doet aan de bepalingen van het Europees Handvest. En moet nog wel wat gebeuren.

Bertus Mulder , gedeputeerde provincie Fryslân 1995-2017.